

In deze rubriek bespreekt de redactie afstudeerscripties met onderwerpen die aansluiten op de in AGORA aangesneden thema's. De redactie kiest scripties die opvielen in kwalitatief en/of inhoudelijk opzicht.

Geert van der Wilt (2004) Sociale cohesie in een welgestelde buurt; een onderzoek in het Utrechtse Tuindorp. Universiteit Utrecht, Faculteit Geowetenschappen.

Tuindorp is een groene wijk aan de rand van Utrecht die dateert uit de jaren dertig van de twintigste eeuw. Zoals veel wijken uit deze periode is Tuindorp geïnspireerd door de Tuinstad beweging van onder andere Ebenezer Howard. Oorspronkelijk maakte de wijk deel uit van de gemeente Maartensdijk, maar in 1953 werd het door Utrecht geannexeerd. Geert van der Wilt, student stadsgeografie in Utrecht, koos Tuindorp als studieobject omdat hij er zelf dertien jaar gewoond heeft en hij een onderzoek wilde doen "wat nu eens niet over een achterstandswijk ging". Het onderzoek richt zich op sociale cohesie en volgt daarbij in grote lijnen de analyse van Bolt en Torrance (2004) in de Utrechtse probleemwijk Nieuw-Hoograven. Deze keuze maakt het mogelijk het onderzoek in een 'rijke wijk' te vergelijken met dat in een probleemwijk. Van der Wilt begint zijn scriptie met een wetenschappelijke analyse van de begrippen sociale cohesie, sociaal kapitaal en buurt. Hierin behandelt hij onder andere het werk van Robert Putnam en Pierre Bourdieu die beiden over verschillende vormen van kapitaal hebben geschreven. Als operationalisatie voor sociale cohesie kiest hij de drie dimensies van Bolt en Torrance: de gedragscomponent, de normen en waardencomponent en de identificatie met de buurt. Ten aanzien van het gebruik van de buurt als concept in de sociale wetenschappen concludeert Van der Wilt dat ondanks de overeenstemming die bestaat over het verminderde belang in de moderne samenleving, er nog steeds nadruk gelegd wordt op sociale cohesie. Zo blijven thema's als sociale contacten en netwerken van buurtbewoners, de mate waarin zij zich organiseren, het gebruik maken van lokale voorzieningen en identificatie met de buurt aan bod komen in theorie en onderzoek. Dit zijn volgens Van der

Wilt de aspecten die bijdragen aan een hechte leefgemeenschap met een sterke mate van interne sociale cohesie.

Via een uitgebreide wijkbeschrijving komt Van der Wilt uiteindelijk tot het hoofddeel van zijn scriptie: het vaststellen van de mate van sociale cohesie in het welgestelde Tuindorp. Het empirisch onderzoek is grotendeels kwantitatief, waarbij gebruik is gemaakt van de vragenlijst uit het onderzoek van Bolt en Torrance naar sociale cohesie in Nieuw-Hoograven. Aan de respondenten is een breed scala aan vragen voorgelegd over onder andere hun demografische gegevens, motivatie voor de keuze voor Tuindorp, ervaren overlast in de buurt, de mate van buurtcontacten, verhuisgeneigdheid, activiteit in buurtverenigingen en de geografische spreiding van familie en vrienden. In een vergelijkende analyse tussen Tuindorp en Nieuw-Hoograven op de drie dimensies van sociale cohesie blijkt dat beiden laag scoren op de gedragscomponent: de meeste vrienden en kennissen wonen buiten de buurt. Tuindorp scoort echter beduidend hoger op zowel de aanwezigheid van een intern normen en waardenpatroon als de belevingscomponent. De bewoners vinden Tuindorp een van de betere wijken van Utrecht, het identiteitsaspect, en volgens hen heeft de wijk ook naar buiten toe een goede naam, de reputatie. De conclusie luidt dan ook dat Tuindorp een hoge mate van sociale cohesie kent, wat volgens Van der Wilt mede verantwoordelijk is voor het gevoel van veiligheid.

De scriptie van Geert Van der Wilt is een goed voorbeeld van het hergebruiken van bestaand empirisch onderzoek. Het voordeel van een dergelijke aanpak is dat een praktische vergelijking gemaakt kan worden tussen een 'rijke wijk' en een 'probleemwijk'. De keuze voor dezelfde invalshoek en vragenlijst als in eerder onderzoek heeft echter als nadeel dat het weinig origineel is. De meerwaarde van deze scriptie ligt echter niet zozeer in de originaliteit van de methode, als wel in de keuze van het onderzoeksgebied. Zoals Van der Wilt terecht opmerkt, impliceert "de veronderstelling dat gevoelens van onveiligheid mede veroorzaakt worden door gebrek aan sociale cohesie, dat dergelijke gevoelens ontbreken in een wijk waar wel sprake is van sociale cohesie". Geert van der Wilt toont aan dat in het welgestelde Tuin-

dorp inderdaad sprake is van een gevoel van veiligheid en dat de bestaande sociale cohesie hierbij een rol van betekenis speelt. Herstructureringsbeleid in Utrecht, maar ook in andere regio's, zou er dan ook goed aan doen deze en andere onderzoeken naar de 'betere' wijken te gebruiken bij de beleidsvorming voor achterstandswijken.

CASPER STELLING

Literatuurselectie

Bolt, G. & M. Torrance (2004) Sociale Cohesie en stedelijke herstructurering. Utrecht: DGW/NETHUR.